

Universitetens upphandlingsfunktion

Föremål för revisionen har varit hur lagstiftningen om upphandling iakttagits samt regleringen och organiseringen av upphandlingarna. Revisionen har gällt fyra olika universitet: Helsingfors handelshögskola, Joensuu universitet, Åbo handelshögskola samt Vasa universitet. Exempelvis år 2000 har för anskaffningar vid dessa universitet använts totalt ca 174 miljoner mark (ca 29 miljoner euro), vilket utgör i genomsnitt ca 21 % av universitetens totala utgifter.

De centrala bestämmelserna som gäller statliga anskaffningar är lagen om offentlig upphandling och förordningen om tröskelvärden överskridande anskaffningar av varor och tjänster samt om byggnadsentreprenader. Enligt dem bör anskaffningarna konkurrensutsättas och göras så förmånligt som möjligt. Stora anskaffningar, dvs. sådana som överskrider det s.k. tröskelvärdet, bör konkurrensutsättas inom hela EU.

Vid de granskade universiteten har vid anskaffningar vilka överskrider ett visst eurobelopp och å andra sidan vid vissa slag av anskaffningar, såsom anskaffningar av adb-, telefon- och fastighetstjänster, beslutsmakten och ansvaret för anskaffningarna centraliserats. Om övriga anskaffningar beslutar universitetens olika verksamhetsenheter inom ramen för sina årliga anslag. Detta innebär, att rentav flera tiotal verksamhetsenheter inom universiteten också fungerar som för upphandling ansvariga enheter, varvid kunskaper om upphandlingslagstiftningen, dokumenteringsprocessen vid anskaffningar och om upphandlingsförfaranden krävs av en stor del av universitetens personal. Revisionsverket har ansett den decentraliserade organisationen vara en anledning till de missförhållanden som uppdragats i universitetens upphandlingsfunktion. Universiteten borde därför tillgripa åtgärder varmed de missförhållanden som beror på den decentraliserade organisationen kan minskas.

Enligt observationerna vid revisionen har iakttagandet av upphandlingsreglerna varit bristfälligt vid alla de granskade universiteten. Anskaffningarna har i många fall inte alls konkurrensutsatts eller så har konkurrensen inte förverkligats så som bestämmelserna förutsätter. Inte heller har till anskaffningsprocessen hörande dokument antingen alls uppgjorts, eller så har de ofta varit bristfälliga till sitt innehåll. Motiveringarna till att konkurrensutsättning inte förekommit har inte heller alltid dokumenterats. För alla universitetsdokument gäller dessutom en registrerings- och arkiveringsskyldighet. I fråga om upphandlingsdokumenten hade denna skyldighet oftast försumrats.

Universiteten gör anskaffningar hos många olika leverantörer och i små kvantiteter. Härvid blir kostnaderna vid anskaffningarnas konkurrensutsättning, faktureringen och övriga processkostnader större än om anskaffningarna skulle centraliseras. Enligt revisionsverket vore det motiverat att utreda möjligheterna att rationalisera universitetens anskaffningar i syfte att sänka processkostnaderna.

Målsättningen för planerna på att utveckla statens upphandlingsfunktion är att utöka den strategiska styrningen av upphandlingen på förvaltningsområdena och att främja samarbetet vid upphandling i syfte att rationalisera verksamheten och öka upphandlingsvolymerna. På undervisningsministeriets förvaltningsområde förekommer tills vidare inte sådan styrning av upphandlingen. På undervisningsministeriets initiativ har emellertid i viss utsträckning åstadkommit ett upphandlingssamarbete mellan universiteten. Upphandlingssamarbete har också förekommit mellan universiteten i samma region. Enligt revisionsverkets åsikt är det möjligt att utöka universitetens upphandlingssamarbete i syfte att förbättra och utnyttja sakkunskapen vid upphandling, spara upphandlingsresurser och utnyttja volymfördelar vid upphandling.